

Det Anarkistiske Bibliotek

Er Du En Anarkist? Svaret Vil Måske Overraske Dig!

David Graeber

David Graeber
Er Du En Anarkist? Svaret Vil Måske Overraske Dig!
2009

theanarchistlibrary.org
oversat af Atticora ☒

da.anarchistlibraries.net

2009

Det er sandsynligt, at du allerede har hørt noget om, hvem anarkister er, og hvad de formodes at tro på. Det er sandsynligt, at næsten alt hvad du har hørt, er nonsens. Mange mennesker synes at tro, at anarkister er fortalere for vold, kaos og ødelæggelse, at de er imod alle former for orden og organisation, eller at de er skøre nihilister, der bare ønsker at sprænge alt i luften. Intet kunne dog være længere fra sandheden. Anarkister er simpelthen mennesker, der mener, at mennesker er i stand til at opføre sig på en fornuftig måde, uden at skulle tvinges til det. Det er virkelig en meget simpel idé. Men det er noget, som de rige og magtfulde altid har set som ekstremt farligt.

På deres enkleste, drejer anarkistiske overbevisninger sig om to elementære antagelser. Den første er, at mennesker under almindelige omstændigheder er omtrent lige så fornuftige og anstændige, som de får lov til at være, og kan organisere sig selv og deres samfund uden at det er nødvendigt at fortælle dem hvordan. Den anden er, at magten korrumpere. Mest af alt, er anarkisme blot et spørgsmål om at have modet til at tage de simple principper om fælles anstændighed, som vi alle lever efter, og at følge dem igennem til deres logiske konklusioner. Selvom det kan virke underligt, så er du på de fleste vigtige måder nok allerede en anarkist — du bare ikke klar over det.

Lad os starte med at tage nogle eksempler fra hverdagen.

Hvis der er en kø for at komme på en overfyldt bus, venter du på at det er din tur, i stedet for at mase dig frem, selvom der ikke er politi?

Hvis du svarede ”ja”, så er du vant til at opføre dig som en anarkist! Det mest grundlæggende anarkistiske princip er selvorganisering: Antagelsen om, at mennesker ikke behøver at blive truet med retsforfølgelse for at kunne lave fornuftige aftaler med hinanden eller at behandle hinanden med værdighed og respekt.

Alle tror, at de er i stand til at opføre sig fornuftigt selv. Hvis de mener, at love og politi er nødvendige, er det kun, fordi de ikke tror, at andre mennesker er det. Men hvis du tænker over det, har alle de mennesker det ikke på nøjag-

tigt samme måde med dig? Anarkister hævder, at næsten al den anti-sociale adfærd, der får os til at tro, at det er nødvendigt at have hære, politi, fængsler og regeringer til at kontrollere vores liv, faktisk skyldes de systematiske uligheder og uretfærdigheder, som disse hære, politi, fængsler og regeringer gør muligt. Det er en ond cirkel. Hvis folk er vant til at blive behandlet som om deres meninger ikke betyder noget, vil de sandsynligvis blive vrede og kyniske, endda voldelige — hvilket selvfølgelig gør det nemt for dem, der har magten, at sige, at deres meninger ikke betyder noget. Når de forstår, at deres meninger virkelig betyder lige så meget som alle andres, har de en tendens til at blive bemærkelsesværdigt forstående. For at gøre en lang historie kort: Anarkister mener, at det for det meste er magten selv og virkningerne af magten, der gør folk dumme og uansvarlige.

Er du medlem af en klub eller et idrætshold eller en anden frivillig organisation, hvor beslutninger ikke pålægges af en leder, men træffes på grundlag af et generelt samtykke?

Hvis du svarede ”ja,” så tilhører du en organisation, der arbejder ud fra anarkistiske principper! Et andet grundlæggende anarkistisk princip er frivillig forsamling. Det er simpelthen et spørgsmål om at anvende demokratiske principper i det almindelige liv. Den eneste forskel er, at anarkister mener, at det burde være muligt at have et samfund, hvor alt kan organiseres i disse retninger, alle grupper

baseret på deres medlemmers frie samtykke, og derfor, at alle topstyrede, militære organisationsstile som hære eller bureaukratier eller store selskaber, baseret på kommandokæder, ikke længere ville være nødvendige. Måske tror du ikke, at det er muligt. Måske gør du. Men hver gang I når frem til en aftale ved konsensus, snarere end trusler, hver gang I indgår en frivillig aftale med en anden person, når frem til en forståelse eller når frem til et kompromis ved at tage behørigt hensyn til den anden persons situation eller behov, er I anarkister — også selvom I ikke er klar over det.

Anarkisme er bare den måde, folk handler på, når de er frie til at gøre, som de vil, og når de beskæftiger sig med andre, der er lige så frie — og derfor er

et virkelig demokratisk og sundt samfund kan fungere; men for det andet, og lige så vigtigt, så hævder ingen anarkist at have en perfekt plan. Det sidste, vi ønsker, er at påtvinge samfundet præfabrikerede modeller. Sandheden er, at vi sandsynligvis ikke engang kan forestille os halvdelen af de problemer, der vil opstå, når vi forsøger at skabe et demokratisk samfund; alligevel er vi overbeviste om at, med den menneskelige opfindsomhed, kan sådanne problemer altid løses, så længe det er i ånden af vores grundlæggende principper — som i sidste ende simpelthen er principperne om grundlæggende menneskelig anstændighed.

bevidste om det ansvar over for andre, det indebærer. Dette fører til et andet afgørende punkt: at mens folk kan være rimelige og hensynsfulde, når de beskæftiger sig med ligeværdige, er den menneskelige natur sådan, at de ikke kan forventes at gøre det, når de får magt over andre. Giv nogen en sådan magt, og de vil næsten altid misbruge den på én eller anden måde.

Tror du, at de fleste politikere er selviske, egoistiske svin, der ikke rigtig bekymrer sig om folkets interesser? Mener du, at vi lever i et økonomisk system, der er dumt og uretfærdigt?

Hvis du svarede ”ja”, så tilslutter du dig den anarkistiske kritik af nutidens samfund — i hvert fald i dets bredeste omrids. Anarkister mener, at magt korrumpere, og dem, der bruger hele deres liv på at søge magt, er de aller sidste mennesker, der burde have den. Anarkister mener, at vores nuværende økonomiske system er mere tilbøjeligt til at belønne folk for egoistisk og skruppelløs adfærd end for at være anstændige, omsorgsfulde mennesker. De fleste mennesker har det på den måde. Den eneste forskel er, at de fleste mennesker ikke tror, at der er noget, der kan gøres ved det, eller alligevel — og det er, hvad de trofaste tjenere af de magtfulde er altid mest tilbøjelige til at insistere på — noget, der ikke vil ende med at gøre tingene endnu værre.

Men hvad nu hvis det ikke var sandt?

Og er der virkelig nogen grund til at tro på det? Når du rent faktisk kan teste dem, viser de fleste af de sædvanlige forudsigelser om, hvad der ville ske uden stater eller kapitalisme, sig at være helt usande. I tusindvis af år levede folk uden regeringer. I mange dele af verden lever folk i dag uden for regeringernes kontrol. De dræber ikke alle hinanden. For det meste lever de bare deres liv som alle andre ville. Selvfølgelig ville alt dette være mere kompliceret i et komplekst, urbant, teknologisk samfund: men teknologien kan også gøre alle disse problemer meget lettere at løse. Faktisk er vi ikke engang begyndt at tænke på, hvordan vores liv kunne være, hvis teknologien virkelig var mobiliseret til at passe til menneskelige behov. Hvor mange timer skal vi virkelig arbejde for at opretholde et funktionelt samfund — det vil sige, hvis vi slipper af med alle de ubrugelige eller destruktive erhverv som telefonsælgere, advokater, fængselsvagter, finansielle analytikere, PR-eksperter, bureaukrater og

politikere og vender vores bedste videnskabelige hoveder væk fra at arbejde med rumvåben eller aktiemarkedssystemer til at mekanisere farlige eller irriterende opgaver som kulminedrift eller rengøring af badeværelset og fordele det resterende arbejde blandt alle lige? Fem timer om dagen? Fire? Tre? To? Ingen ved det, for ingen stiller den slags spørgsmål. Anarkister mener, at det er netop disse spørgsmål, vi bør stille.

Tror du virkelig på de ting, du fortæller dine børn (eller at dine forældre fortalte dig)?

"Det er ligemeget, hvem der startede det." "To fejl gør ikke én ret." "Ryd op i dit eget rod." "Gør mod andre..." "Vær ikke ond mod folk, bare fordi de er anderledes." Måske skal vi beslutte, om vi lyver for vores børn, når vi fortæller dem om rigtigt og forkert, eller om vi er villige til at tage vores egne påbud alvorligt. Fordi hvis du tager disse moralske principper til deres logiske konklusioner, kommer du til anarkisme.

Tag princippet, at to fejl ikke giver ét ret. Hvis du virkelig tog det alvorligt, ville det alene slå næsten hele grundlaget for krig og det strafferetslige system væk. Det samme gælder for deling: Vi fortæller altid børn, at de skal lære at dele, for at tage hensyn til hinandens behov, for at hjælpe hinanden; så går vi ud i den virkelige verden, hvor vi antager, at alle er naturligt egoistiske og konkurrerende. Men en anarkist vil påpege, at det, vi siger til vores børn, faktisk er rigtigt. Stort set alle store værdifulde bestræbelser i menneskets historie, alle opdagelser eller præstationer, der har forbedret vores liv, har været baseret på samarbejde og gensidig hjælp; selv nu bruger de fleste af os flere af vores penge på vores venner og familier end på os selv; mens der sandsynligvis altid vil være konkurrence-mennesker i verden, er der ingen grund til, at samfundet skal være baseret på at tilskynde til en sådan adfærd, endsige at få folk til at konkurrere om livets grundlæggende fornødenheder. Det tjener kun magthavernes interesser, som ønsker, at vi skal leve i frygt for hinanden. Derfor opfordrer anarkister til et samfund baseret ikke kun på fri forsamling, men gensidig hjælp. Faktum er, at de fleste børn vokser op i troen på anarkistisk moralitet, og er så gradvist nødt til at indse, at den voksne verden ikke rigtig fungerer på den måde. Det er derfor, at så mange bliver oprørske eller fremmedgjorte, endda selvmorderiske som unge, og endelig resignerede og bitre som voksne; deres eneste trøst er ofte evnen til at opdrage deres egne børn og foregive for

dem, at verden er retfærdig. Men hvad nu, hvis vi virkelig kunne begynde at opbygge en verden, der i det mindste var baseret på retfærdighedsprincipper? Ville det ikke være den største gave til ens børn, man kan give?

Tror du, at mennesker er fundamentalt korrupte og onde, eller at visse slags mennesker (kvinder, farvede mennesker, almindelige mennesker, der ikke er rige eller højtuddannede) er ringere eksemplarer, og skæbnesbestemt til at blive regeret af deres overmennesker?

Hvis du svarede "ja", så ser det ud til, at du ikke er en anarkist trods alt. Men hvis du svarede "nej", så er det sandsynligt, at du allerede tror på 90% af anarkistiske principper, og antageligvist, lever dit liv stort set i overensstemmelse med dem. Hver gang du behandler et andet menneske med omtanke og respekt, er du en anarkist. Hver gang du løser dine konflikter med andre ved at komme til et rimeligt kompromis, lytte til, hvad alle har at sige i stedet for at lade én person bestemme for alle andre, er du en anarkist. Hver gang du har mulighed for at tvinge nogen til at gøre noget, men beslutter at appellere til deres fornuft eller retfærdighedssans i stedet, er du en anarkist. Det samme gælder, hver gang du deler noget med en ven, eller beslutter, hvem der skal tage opvasken, eller gøre noget overhovedet med et øje for retfærdighed.

Nu kan du indvende, at alt dette er godt og godt som en måde for små grupper af mennesker at være med hinanden, men styring af en by eller et land er en helt anden sag. Og det er der selvfølgelig noget i. Selv hvis man decentraliserer samfundet og lægger så meget magt som muligt i hænderne på små fællesskaber, vil der stadig være masser af ting, der skal koordineres, fra at køre jernbaner til at beslutte retninger for medicinsk forskning. Men bare fordi noget er kompliceret, betyder det ikke, at det ikke er muligt at gøre det på demokratisk vis. Det ville bare være kompliceret. Faktisk har anarkister alle mulige forskellige idéer og visioner om, hvordan et komplekst samfund kan klare sig selv. At forklare dem ville dog gå langt ud over rammerne for en lille indledende tekst som denne. For det første er det tilstrækkeligt at sige, at mange mennesker har brugt meget tid på at udtænke modeller for, hvordan